

ЯКОГО МИ ХОТІЛИ БИ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ?

Кризи завжди спонукають замислитися над майбутнім — своїм, родини, країни, людства назагал.

Нині Україна не тільки у скрутних соціально-політичній, соціально-економічній, фінансовій кризах. Вона, на відміну від країн усталених демократій та суверенної безперешкодної реалізації власних державотворчих проєктів, — у зоні перманентних загроз національній безпеці, постійних постімперських втручань у внутрішню політику та вибір вектора своєї інтеграційної стратегії розвитку.

Перед Україною, як і перед Тобою, шановний читачу, у поточному році доленосний вибір (а може лише попереднє позиціонування) щодо майбутніх кандидатів на найвищу державну посаду. Через деструктивні, якщо не ворожі дії антиукраїнських сил, існує небезпека втрати чинного Президента України, якому, окрім виходу з фінансово-економічних катастроф, не байдужі проблеми втілення в життя духовно-інтелектуальних складників національної ідеї. Йдеться, передусім, про розбудову соборної української Ук-

раїни, про почини відродження історичної пам'яті народу, опрацювання моделі інноваційного розвитку країни, деколонізації її інформаційного, звукового простору, збереження етнічної, культурної, релігійної та іншої ідентичності на тлі посилення світових глобалізаційних впливів, з одного боку. З іншого, — поглиблення регіональних постімперських зодноріднюючих процесів.

Словом, Україна в небезпеці, нації загрожує усунення її Президента — чи не єдиного державного форпосту українськості, який не протиставляє економіку, достаток культурі титульного народу, бо усвідомлює: буде духовний хліб — буде і насущний. Без розуміння цього щораз далі стає очевиднішим: нам психологічно не звільнитися від минулого, навіть тоді, коли наші дороги ще щільніше заповонять дорогі машини доморощених олігархів, а на ринках усі бабусі користуватимуться мобілками.

Адже руйнівні антиукраїнські сили, маніпулюючи національною свідомістю, заважають українцям визначатися ментально, нівелюють і розмивають комплекс-

Степан Вовканич
доктор екон. наук,
професор,
головний науковий
співробітник Інституту
регіональних досліджень
НАН України,
м. Львів

ність державницького підходу до розбудови вистражданої багатьма поколіннями автентичної української держави. Дедалі більше письмові та електронні ЗМІ, окуповані кримінально-бізнесовими ділками, аморальними політиками, у т.ч. високого рангу, унеможливають незаангажованій духовно-інтелектуальній еліті нації сфокусувати увагу широкого загалу на формуванні в громадській думці образу Президента України як гаранта завойованих свобод у незалежній державі.

Невипадково у радіотелеефірі домінують намагання дискредитувати імідж всенародного обранця як високоморальну, патріотичну й креативну особистість, яка, ризикуючи власним життям, й далі жертвно, з непохитною волею відстоює непроминальні духовно-культурні, історичні цінності та суверенітет нації. Незважаючи на помилки щодо відбору кадрів для своєї команди, її неадекватність очікуванням Майдану та його лідера, чинний Президент чи не єдина урядова особа, яка самотужки хоче повернути людям довіру до цілісності влади — законодавчої, виконавчої і судової, до банківських інституцій та правозахисних структур; до власної дороги у майбутнє, на якій не відтинають голови журналістам, не виїжджатимуть з орендованих за мізерну оплату військово-морських баз чужі “бетеери”, водночас посла іноземних держав не ображатимуть корінний народ, його духовні символи.

Чинний Президент України з гідністю покійного християнина (навіть наперекір замаху на нього) і толерантного лідера нації терпить щоденні образи, показний урядовий непослух і безперервне ефірне кидання у нього політичним болотом “п’ятої колони”. Під час засідань Верховної Ради, прес-конференцій різних партоткратичних представників вульгарність, неінтелігентність і нахабність стають за немалі народні гроші на екранах чи не найбільшими ознаками ділової псевдоактивності, самоутвердження і масмедійного піару. Цьому сприяє поширення на всю

**Офіційні символи
Президента України**

Штандарт

Знак (колар)

Гербова печатка

Президентська булава

(http://www.president.gov.ua/content/president_national_symbols.html)

країну “камандного”, “каоліційного”, а насправді — “єдиноенергосистемного” монопольного стилю керівництва; рясної, талановито озвученої неправди в ім’я мніакального бажання сісти у президентське крісло та, нарешті, реалізувати совковий метод “сильної” руки у біомасі покійрих, бідних та зазомбованих, які не відають, що творять.

Читачу, перед Тобою нетрадиційний запитальник для експертів чи радше — соціологічний інструментарій довірливого діалогу, за допомогою якого (якщо до нього сумлінно поставитись, то він стане повноцінною анкетною, а відтак — масивом даних — вірогідним та репрезентативним для аналізу) ми широко прагнемо:

а) привернути увагу наших співвітчизників, аби під час важких викликів, ризиків і сучасних криз серйозно задуматися над важливістю тих людських достоїнств, носієм яких, на Вашу думку, мав би бути Президент України не лише майбутній, а й усіх часів, щоб сучасники за ними могли б пізнавати і з гордістю до нього звертатися: “Мій Президенте!”, незважаючи на щоденні зміни і новий камуфляж його вбрання;

б) якомога повніше виявити (сприяти визнанню) у глибинах українського народу тих справжніх достойників, які з тих чи інших причин (скромності, недостатньої “розкрутки” в мас-медіа, а деколи й шельмування) широко не визнані суспільним загалом, їхні обличчя — поза екранами. Проте їхній фаховий та духовно-інтелектуальний потенціал, патріотичність, ділові якості, харизма, на Ваш погляд, можуть уже нині істотно спричинитись до змін в Україні на краще;

в) люб’язно запросити Вас під час нібито ще поверхово-позірного затишшя, а не передвиборної гарячки взяти участь у дистанційному, некомерційному, ніким не спонсорованому дослідженні, зробивши його справді об’єктивним, політично незаангажованим, анонімним і неупередженим, а отже — корисним для нашої України.

ЯКОГО МИ ХОТІЛИ БИ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ?

АНКЕТА

Отже, з Вашого дозволу, розпочімо.

1. Побуває думка, що президентів (прем'єрів, канцлерів) вибирає не народ тієї чи іншої країни, а Час. З цього погляду Масарик, Грушевський, Пілсудський, Черчель, де Голль, Рузвельт, Аденауер, Неру, Мандела, Тетчер, Піночет, Гавел та інші — це особистості, народженні вимогами політичного часу. Тогочасні доленосні виклики народ лише усвідомив і знайшов відповідних їм виконавців. Скажіть, будь-ласка, чи Ви знаходите серед національної еліти особистостей, позначених вимогами часу, які могли б вивести Україну з сучасної кризи на шлях цивілізованого розвитку? (назвіть не більше 3-х прізвищ)

- 1.
- 2.
- 3.

2. Віддавши пріоритет одній із цих особистостей (напишіть кому) ".....", зазначте, прочитавши п. 2.1-2.18, знаком плюс "+", які з наведених далі рис (характеристик, ознак), що потрібні, на Ваш погляд, Президенту України на сьогоднішньому етапі її історичного розвитку, найбільше притаманні вибраній Вами особі, а у випадку відсутності таких ознак, — поставте знак мінус "-" (поруч із кожним пунктом).

2.1. Реформаторська спрямованість на впровадження сучасних методів розбудови держави — її національної економіки, судової і політичної систем, безпеки країни — інформаційної, екологічної, військової etc.

2.2. Послідовне дотримання демократичних методів керівництва, беззастережна самовідданість та безкорисливе служіння Українській державі та Народові, розбудові громадянського суспільства без жодної "бартизації" на особисті інтереси.

2.3. Чесність, чистота, шляхетність публічних висловлювань, розвинене почуття власної гідності та національної гордості за український народ, нерозривність даного ним слова і діла.

2.4. Глибокі патріотичні переконання, ставлення до розбудови Української держави та проведення української внутрішньої та зовнішньої політики як до головних вартостей свого життя та діяльності.

2.5. Власна чітка позиція щодо стратегії виходу України з кризи на засадах євроінтеграції, зміцнення державної самостійності, рівнопартнерської співпраці з сусідами та активізації ролі в сучасному світі.

2.6. Розуміння державного суверенітету як стратегічного чинника українського державотворення, як невід'ємного складника національного самоутвердження у світі та збереження за умов глобалізації мовно-культурної, релігійної та іншої ідентичності українського народу.

2.7. Природна християнська мораль, глибока шана і дотримання традицій української родини, аристократизм духу — його запобіжники зловживання публічним піаром у ЗМІ задля завоювання найвищої державної посади, прийняття волонтаристських рішень (діянь) в ім'я політичної доцільності та використання партотративної дисципліни, фракційного імперативу, аби утримати (чи усунути) неслухняних.

2.8. Часте емоційне використання ораторства у масмедійному просторі, зловживання адмінресурсом, інформаційними технологіями, результатами замовних псевдосоціологічних досліджень. Залучення колишніх владних авторитетів як пропагандистських рупорів супроти своїх конкурентів, застосування різних зовнішніх ефектів (зміни іміджу) для підвищення власного рейтингу серед суспільного загалу.

2.9. Камерний (закритий) стиль роботи, внутрішня замкнутість і небагатослівна діловитість. Високий інтелект, широта поглядів, уміння невимушено і доречно відреагувати експромтом на прес-конференціях, під час виступів, інтерв'ю, виникнення різних непередбачуваних обставин, природне та вільне користування українською та володіння хоча б однією європейською (англійською, французькою та ін.) мовою.

2.10. Здатність за відведений термін сформувати урядову ділову команду однодумців, широке залучення до неї популярних інтелектуалів, знання, досвід і здобутки яких із низки сфер діяльності, вочевидь, відоміші, ніж його власні; відсутність заздрості та бережне до них ставлення, що більше — сприяння їхній подальшій кар'єрі.

2.11. Зв'язок із народом, схильність постійно бувати "на людях", відкритість політики, комунікабельність, готовність до незапланованих "виходів" до громади для спілкування з простими людьми.

2.12. Сильна воля, рішуча "тверда" рука і контроль за втіленням ухвалених рішень, принциповість у відстоюванні, реалізації загальнонаціональних інтересів, викоріненні корупції, хабарництва та інших асоціальних явищ.

2.13. Готовність беззастережно захищати державні символи та основні положення Конституції — навіть ціною власної кар'єри, свого благополуччя і життя; розуміння регіональної політики як механізму зміцнення Соборної України та процесу націєстановлення.

2.14. Переконаність у консолідуючій ролі єдиної Помісної Церкви в Україні та активне сприяння її творенню.

2.15. Зовнішня привабливість, природна толерантність і розкутість у спілкуванні, висока культура поведін-

ки та мовлення, елегантність та вишуканість манер поведінки.

2.16. Цілковита самовіддача реалізації мрій про кращу долю нації, любов до традицій українського народу, його легенд, прихильність до національного міфотворення тощо.

2.17. Дотримання у сім'ї основ загальнолюдської та християнської етики, строгих моральних вимог. Загострене почуття відповідальності за адекватність своїх діянь як взірця для виховання молоді в душі сучасних викликів українській національній ідеї, духовно-інтелектуального забезпечення процесів державотворення і консолідації нації.

2.18. Розуміння історичного значення інституту суспільного укладення Універсалу, а надто національної єдності як непорушної клятви, публічної присяги служити народові, а не як ширми для просування своїх особистих чи партійних інтересів, урядових амбіцій, яким у будь-який момент можна зрадити.

2.19. Притаманність (знак "+") чи відсутність (знак "-") ще яких рис (допишіть)

3. Погодьтеся, що зазначені вище Вами якості переважно значущі для внутрішньої політики Президента України. Очевидно, що для інтеграційної стратегії, її розвитку та успіху на міжнародній арені не менш важливою є зовнішня політика. Скажіть, будь-ласка, чи Ваш обранець наділений достатньою мірою якостями і авторитетом, що сприятимуть успіху звернення таких акцій у царині зовнішніх зносин України? (поставте знаки "+" або "-" напроти відповідного пункту анкети).

3.1. Вступу України у євроатлантичні структури, зокрема в НАТО, Європейський Союз чи інші міжнародні інституції.

3.2. Зміцненню довіри світового співтовариства до України як передбачуваної країни, надійного транзитера вуглеводнів, вигідного суб'єкта для інвестицій тощо

3.3. Наданню Україні нових міжнародних фінансових кредитів (чергових траншів, реструктуризації боргів за старі позички і т. ін.)

3.4. Організації в Україні неформальних зустрічей "без краваток" з лідерами сусідніх країн (лідерами країн, що головуєть у ЄС) — потрібно просимо підкреслити.

3.5. Активізації діяльності міжнародних організацій, членом яких Ук-

раїна вже стала (ГУАМ, Чорноморської економічної співпраці), домагання створення в рамках СНД зони вільної торгівлі.

3.6. Виконанню міжнародним товариством угод щодо допомоги Україні в закритті Чорнобильської АЕС, добудові саркофагу на ЧАЕС.

3.7. Проведенню не лише "Євро-12", а й нової Ялтинської конференції як символу реалізації у третьому тисячолітті соціогуманістичної політики, за якої було б чути голос не лише сильних світу цього щодо визначення зон впливу, а й захисту слабших націй і народів, зокрема і пострадянських.

3.8. Ще яких акцій і заходів? (просимо вписати)

4. Які суспільно-політичні, соціально-економічні та інші тактичні та стратегічні кроки майбутнього Президента України Ви вважали б найдоцільнішими та першочерговими? (Виберіть не більше п'яти найголовніших варіантів із запропонованих або дописаних Вами відповідей і позначте їх знаком "+").

4.1. Оголосити рішучу боротьбу зі злочинністю, зокрема з економічною, розкраданням державного майна, коштів, ресурсів, рейдерством, діями колекторів, корумпованістю урядової "вертикалі" і т. ін.

4.2. Виявити і підтримати ініціативи щодо припинення патогенних інформаційних впливів у національному просторі України, заборонити пропаганду насильства, порнографії, окультизму, мракобісся, а також протидію поширенню низькопробних зразків субкультури, псевдомистецтва, естрадної "попси" і т. ін., створення умов для розвитку українського книговидання і підтримання систем розповсюдження його продукції.

4.3. Провести реформи політичної, судової систем України у напрямі їх демократизації, зменшення рівня бюрократизму, хабарництва, залишкової "совковості", скорочення адмінпарату та його витрат, повернути довіру до влади, впровадити відкриті партійні списки для депутатів ВР і т. ін.

4.4. Надати розвитку суспільного інтелекту статус державного пріоритету, особливо освіти, науці, культурі, формуванню національної еліти та сприяти її соціальному захисту, активізації ролі в духовному піднесенні та гуманізації суспільства.

4.5. Проявити ініціативу щодо зменшення кількості народних депу-

татів ВР, матеріальних пілг та часткового обмеження їх недоторканості; вжиття заходів і механізмів у разі затягування депутатами вчасного ухвалення бюджету України; антидержавних дій щодо зміни конституційних основ української державності; лобювання злочинних інтересів корпоративно-кримінальних кланів; реваншу більшовизму; неповаги до національної символіки, легітимізації української національної ідеї, державного статусу української мови тощо.

4.6. Актуалізувати законотворчі ініціативи щодо розгляду на Верховній Раді удосконалених механізмів оголошення та проведення процедури імпічменту Президенту України у разі порушення ним конституційних, моральних, етичних та інших норм, вчинення злочинних дій; виборчої системи, відкриття партійних списків, відкликання народом окремих депутатів ВР, її дострокового розпуску, широко обговорення і прийняття нових доповнень до Конституції України і т. ін.

4.7. Зініціювати і взяти під свій особистий контроль конкретні заходи (програми), спрямовані на консолідацію суспільства, творення та розвиток української політичної нації (зокрема досягнення примирення ветеранів усіх воєн і рухів проти поневолювачів України, створення Пантеону героїв боротьби за її Незалежність, Інституту історичної пам'яті, комплексне відродження українського села, модернізація Збройних сил України, підтримка молодих сімей, систем соціального захисту населення взагалі).

4.8. Активно сприяти розв'язанню міжконфесійних проблем, творенню єдиної національної Церкви як державотворчого чинника та потужного фактора розвитку екуменічного руху в Україні.

4.9. Завершити розпочаті позитивні зрушення в демографічній політиці, перевести в реверсний режим вектор міграційних процесів, опрацювати механізми активізації залучень грошових нагромаджень населення у вітчизняне підприємництво, повернення вивезених з України капіталів для мінімізації кризових явищ і т. ін.

4.10. Що ще? (напишіть)

5. Чи є, на Ваш погляд, названі нижче випадки постколоніальними формами тиску та грубого втручання в суверенітет України під час виборів її Президента? (Відповіді позначте знаками "+" або "-").

5.1. Передчасне поздоровлення Президента з перемогою на виборах від імені іншої держави.

5.2. Мовчання з приводу замаху на життя одного із кандидатів на найвищу державну посаду, який є найбільш ймовірним переможцем.

5.3. Активізація виступів високих посадовців сусідніх держав щодо територіальних претензій до України, як і необхідності надання російській мові статусу другої державної.

5.4. Несподіване загострення проблем заборгованості України за спожитий газ та погрози припинити його подачу, зокрема й у Західну Європу, заяви Прем'єр-міністра сусідньої держави з приводу внутрішніх суперечок між Президентом і Прем'єром України; рівно ж — визначення на цій підставі нашої країни як ненадійного, нестабільного транзитера, а, значить, зростання нагальності побудови нових газопроводів в обхід України та її подальше дискредитування.

5.5. Провокації і зловмисні образи українського народу, його уряду дипломатами інших держав, аби відтак зняти незручного міністра закордонних справ і послабити у такий спосіб позиції чинного Президента України.

5.6. Активізація під час президентських виборів інших форм тиску і втручання, що порушують суверенітет України — (допишіть)

6. Які, на Ваш погляд, справжні мотиви дискусій та загострення питань, особливо депутатами Верховної Ради від компартії, навколо інституту президентства в Україні? (Виберіть не більше 3-х із наведених нижче варіантів відповідей чи допишіть свій).

6.1. Ліквідувати президентську “вертикаль” влади як єдину, чітко викристалізовану, персоніфіковану і відповідальну за розвиток України структуру, спричинити в суспільстві хаос, а відтак — позбавити український народ здобутої державної самостійності як доленосного завоювання.

6.2. Природне занепокоєння подальшою долею України як демократичної держави та бажання уберегти її від реальної загрози відновлення диктатури однієї особи, практики ухвалення волюнтаристських рішень та необмеженої влади забюрократизованого адмінресурсу, ролі олігархічних кланів тощо.

6.3. Привернення уваги суспільного загалу до себе і своєї партії за допомогою ностальгії щодо пропаганди

в минулому політичного гасла “Вся власть Советам!” як буцімто втілення принципів народовладдя і соціальної справедливості.

6.4. Особисте неприязне ставлення окремих партійних лідерів до чинного Президента України як її патріота і всенародного обранця, їхні наміри запровадити щодо нього процедуру імпичменту і не допустити балотування кандидатом на другу каденцію. Одним словом, позбавити Україну, її народ того, що ще можна назвати українським.

6.5. Вигідне використання лівими силами залишкової “совкової” свідомості електорату для передвибірної демагогії навколо переваг так званої парламентської республіки, аби загальмувати функціонування в Україні сучасної державної формули “Президент — Верховна Рада”, яка набирає енергії чину, поновлюючи відому в нашій історії демократичну традицію: “Князь — віче”, “Тетьман — козацька рада”.

6.6. Усунення Президента як гаранта Конституції і проведення єдиної для усіх регіонів України політики її національного та духовного відродження, як борця за суспільну злагоду, соборність українських земель та всебічний розвиток мов, культур національних меншин, за повернення депортованих (не Україною) народів, повернення історичної пам'яті (Батурин, Крути, Голодомор та ін.).

6.7. Позбавлення України Президента як найвищої урядової особи, обраної усім українським народом, що може легімізувати українську національну ідею і посприяти нації стати активним суб'єктом своєї державності, тобто підвищити свою суб'єктність всередині країни і поза її межами. Почати, нарешті, економічні реформи і повести рішучу боротьбу з розкраданням загальнонародної власності, повернути вивезені капітали, втілити в життя державний статус української мови, стимулювати створення єдиної української Помісної Церкви, удосконалити державну систему управління, Конституцію України, модернізувати її армію, установити кордони, позбутися чужих військових баз тощо.

6.8. Інші мотиви (напишіть)

7. Насамкінець ще кілька коротких запитань. Скажіть, будь-ласка, хто нині може швидше спричинитися до того, що у південно-східних регіонах (містах) України (Донецьку, Харкові, Лу-

ганську чи у Криму) буде реабілітовано українську мову, відкрито нову школу з українською мовою навчання чи такий самий дитячий садочок? (потрібне підкресліть).

- а) Президент України
- б) Верховна Рада
- в) Прем'єр-міністр

8. Рівно ж — чью роботу за останні роки Ви вважаєте стабільнішою?

- а) Президент України
- б) Верховна Рада
- в) Прем'єр-міністр

9. Якщо взяти, за Шевченком, "голову в руки", то мимохіть спадають на думку дві полярні сентенції.

Перша — коли ж прийде наш Апостол Правди і Науки?

Друга. Він прийшов, але свої, затуркані чужими, Його не пізнали.

Яка з них, на Ваш погляд, актуальніша в контексті майбутніх президентських виборів?

10. Інститут президентства, як і відносини між Президентами України — ще в пошуку власних сталих традицій і норм поведінки. Якими повинні бути відносини між колишніми Президентами України і чинним Президентом України?

11. Якщо Вам не важко після роздумів над не зовсім простими запитаннями (за які реперошуємо), повідомте про себе (і не тільки) те, що, на Ваше переконання, найважливіше

Дуже дякуємо Вам за співпрацю!

Анкету просимо надіслати на адресу:

79026 Львів-26,

вул. Козельницька, 4

Інститут регіональних досліджень

НАН України,

професору Степану Вовканичу